

# יביע אומר

בראשות הרב יגאל כהן שליט"א



## זמני השבת

הזמנים לפי לוח "אור החיים"

י-ם	ת"א	חיפה	ב"ש	
16:27	16:26	16:28	16:28	כניסה:
17:19	17:17	17:20	17:20	יציאה:
17:53	17:48	17:52	17:52	ר"ת:

בירושלים: לנוהגים 40 דקות 16:07

## פרשת ויחי

עלון מס': 394

## מאמר השבוע

מאת ראש המוסדות הרה"ג יגאל כהן שליט"א



### כח האמונה

הדרך להגיע למדרגת צדיק

הגמרא במסכת מכות מביאה, שחבוק הנביא סכם את כל מצוות התורה בפסוק אחד "וצדיק באמונתו יחיה" פרושו, שמצות האמונה בבורא יתברך, מספמת את כל התורה כלה, כלומר שאם רק אדם בידיעה ברורה שיש בורא לעולם, אוכל לקיים את כל התורה. ולא עוד, שאפשר על ידה להגיע למדרגה של צדיק. והרמ"א בשלחן ערוך סימן א' כתב: שויתי השם לנגדי תמיד זה כלל גדול בתורה ובמעלת הצדיקים. ומוסיף הגאון מוילנא, זהו כל מעלת הצדיקים, דהינו כל שצריך כדי להגיע למעלת הצדיקים זו האמונה.

עד איזה גיל אפשר ללדת? במשך השנים נשאלתי שאלות רבות ומגוונות בנושא החיים, בקשיים שיהודים עוברים בנושאים שונים: כגון חלי קשה, דכאון, חסר בפרנסה, מציאת זוג, פרייון ועוד. בתחלה עמדתי משתומם, מה אני יכול לענות לאשה שעברה את גיל החמשים והרופאים אומרים לה שהיא כבר לא תלד וכדאי לה לאמץ ילד, היא עומדת מולי ובוכה ואומרת "אני רוצה ילד שלי". איך אני יכול לעזור לה? ואז בשלב מסוים הבנתי שיש תשובה אחת לכל קשי ושאילה בעולם והיא "יש בורא לעולם", דהינו בזמן שאנחנו נבין שיש בורא לעולם הנפלא שלנו והוא המנהיג הבלעדי ובידו לפתור את כל הבעיות שבעולם, בעצם אז התחלנו בפתרון הבעיה, כי אם נצליח לשכנע אותו לפתור את הבעיה היא ממילא תעלם מידי.

יש אפשרות לשנות גנים? כאשר יהודי נולדת נפשו לעצבות עד שמרגיש שאין לו טעם בחיים, ממש ריקנות, אינו שמח במצוות, לא מתרגש ממשפחתו, כועס על כלם, ומעדיף להמשיך לישן כל היום, בצר לו פנה לפסיכיאטר שינסה למצא תרופה למכאובו. פעמים אומר לו הרופא, אתה חולה במחלת הדכאון וזה פנאיה תורשתי מההורים, קח לך כדור מסוים שאולי יקל מעליך את הסבל. באותו רגע מרגיש היהודי שחרב עליו עולמו, פנאיה שלא אצא מזה לעולם הרי הרופא אמר שזה בגנים שלי. התשובה לאותו יהודי היא "יש בורא לעולם!" מה לך לדאג, הרי בידו הכל? ברצונו ישנה לך את הגנים מאדם עצוב לאדם שמח פרגע אחד, אל תתיאש כי היאוש הוא שלא מדעת, כלומר שששונכנס לאדם יאוש בלבו הרי זה נובע מחסר הדעת כלומר חסר ידיעת הבורא יתברך. אל תאבד תקנה כי התקנה שבלבו של יהודי זה הכח החזק ביותר. ובזמן שאדם יודע בנדאות שבכל עת וזמן הבורא יכול לשנות את מצבו לטובה, הרי הוא מרגיש שלנה ובטחון שהכל יסתדר לטובה מפני שהבורא שלי אוהב אותי ודואג לי.

מתוך ספרו של הרב יגאל כהן. אינתפאדת הדקירות בזמן כתיבת שורות אלו, עם ישראל נמצא בצרה.

- מאמר השבוע
- הנהגות מרן
- שאלות ותשובות
- דוד המלך
- לאשת ההיל
- פנינים מהפרשה
- מוסר עם סיפור
- פניני הדף היומי
- שמירת הלשון



יגאל ארנון | ל"ביע אומר" - הרב יגאל כהן שליט"א בכל עמדות נדרים פלוס | נדרים

ניתן לתרום להפצת העלון ולהקדיש לעילוי נשמת לברכה ו רפואה ו הצלחה בטל: 03-8000770 פרטי ח-נ לתרומות: בנק מרכנתיל 17, סניף 732 חשבון 73443 ע"ש יביע אומר

אין לקרוא בזמן התפילה וקריאת התורה | נא לשמור על קדושת הגליון

## הנהגות מרן

רבנו הרב עובדיה יוסף זצוק"ל



### שמחת הבר מצוה של מרן הרב זצ"ל (ב)

א. דרשה שהכין עבור בנו הג"ר יצחק יוסף לרגל שמחת הבר מצוה שלו, היתה בעניין העוסק במצוה פטור מן המצוה. וכמו"כ הכין דרשה בעניין מה שנסתפק הגרע"א בנער שאכל פת ביום האחרון של שנת היג' סמוך לשקיעת החמה, ובתחילת הלילה כשנעשה גדול עדיין לא נתעכל המזון במעי, אם מחוייב לברך ברכת המזון מן התורה, ובספקות נוספות הדומות לזה.

ב. נראה שבבר מצוה לבנו הג"ר יצחק יוסף, מרן הרב בירך על הכוס של ברכת המזון.

ג. בשמחת הבר מצוה של בנו ה"ה הג"ר יצחק יוסף, קיבל חתן הבר מצוה כמה ספרים כפולים, ואמר לו מרן הרב שכדאי לו להחזירם לחנות ולקחת במקומם את הספר שו"ת "תורת חסד" מלובלין.

שמחת בת מצוה לבנותיו

ד. כשהגיעו בנותיו לגיל שנים עשרה שנה ויום אחד, לא נהג לעשות מסיבה, אלא היה מורה שיעשו הנשים לבדן מסיבה לכבודה.

השתתפותו של מרן הרב בשמחות בר מצוה

ה. בהיותו רב ראשי לישראל השתתף בהנחת תפילין לחתני בר מצוה יתומים ככותל המערבי והניח להם תפילין.

ו. הגעתו לשמחת הבר מצוה של רבים מן הילדים, היה כדי לעודדם ולחזקם בעסק התורה. וגם עיקר דרשתו בשמחות אלו, היה על עניין עסק התורה, והיה מבכר את חתן הבר מצוה שיעלה ויתעלה בלימוד התורה.

## שאלות ותשובות

מאת הר"ג יגאל כהן שליט"א



**שאלה:** האם צריך לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום בטעמי המקרא?

**תשובה:** לתחילה יש להקפיד לקרוא בטעמים, וכמו שכתב האריז"ל ועוד, ומיהו זה דווקא לעניין המקרא אבל התרגום אדרבה יש להקפיד לקרותו בלי טעמים.

[שער טעמי המצות פרשת ואתחנן וכן הוא במחזיק ברכה סי' רפה סק"ח ובחזו"ע ח"א עמ' שג ע"ש]

**שאלה:** ספרדי ששומע קידוש מחבירו האשכנזי האם יוצא ידי חובה?

**תשובה:** אם מבין מה חבירו אומר יוצא ידי חובה, והוא הדין הפוך.

[שו"ת חלק לוי סי' פח ודלא כש"כ בשו"ת מנחת יצחק ח"ד סי' מז]

**שאלה:** האם אפשר לעשות קידוש בכוס פלסטיק חד פעמית?

**תשובה:** מעיקר הדין אפשר לקדש בכוס של פלסטיק חד פעמית, אולם לכתחילה יש לקדש בכוס חשובה יותר מכסף או ברזל וכדו' שאינה חד פעמית.

[עי' שו"ת אגרות משה ח"ג סי' לט ומש"כ ע"ד בחזו"ע ח"ב עמ' נד והלאה]

**שאלה:** על איזה כיכר בוצעים בשבת העליון או התחתון?

**תשובה:** נחלקו בכך הפוסקים ולכן כל אחד יעשה כמנהגו.

[שו"ע סי' רעד סעיף א וכן הוא ברדב"ז ח"ג ס"ס תקפג אולם בב"ח שם העיר ע"ד ע"ש ובחזו"ע ח"ב עמ' קע]

## דוד המלך

מאת הרב אליהו עמר שליט"א



### המלך דוד בגנות הכעס

הנביא מתאר ששמואל הנביא היה סבור שאליאב בנו של ישי ראוי להיות מלך, אך בורא עולם אמר לו שהוא מאס בו וצריך להבין מה גרם לבורא עולם למאוס באליאב מלשמש מלך על ישראל? על כך עונה הגמרא (פסחים סו ע"ב), וזה לשונה 'אמר רבי מני בר פטיש: כל שכועס, אפילו פוסקין עליו גדולה מן השמים מורידין אותו, כלומר הכעס הוא המפסיד של הגדולה.

הגמרא מגלה שלאליאב היתה נטייה לכעס כפי שמצינו בהמשך (פרק יז), כששמע שדוד המלך מברר אצל האנשים מה יתן המלך למי שילחם עם גוליית הפלשתי וינצח, כעס אליאב על דוד מדוע באת לשדה הקרב ונטש את הצאן בלי שומר, בדבריו הטיח מילים קשות בדוד המלך ואמר לו (שמואל א יז, כח) "אֲנִי יָדַעְתִּי אֶת זְדִיךָ וְאֶת רַע לִבְבְּךָ כִּי לְמַעַן רְאוֹת הַמְּלָחָמָה יִרְדָּתָּ", ומבאר רש"י (פסחים סו ע"ב ד"ה לא בחר) שכבר כעת היה גלוי וידוע לפני בורא עולם שאליאב רגזן, ולכן כעת מאס בו אף שקודם לכן היה ראוי למלכות, מחמת כעס זה דחה אותו הקדוש ברוך הוא מלהיות מלך על ישראל, וכפי שאומר הרמב"ן (אגרות הרמב"ן) שהכעס נובע מגאווה וכאשר יסיר האדם את הכעס מליבו, תשכון בו מידת הענוה.

על כך שואל הרש"י (פסחים סו ע"ב) הרי האירוע עם דוד וגוליית עדיין לא התרחש, ומדוע נמאס אליאב כעת על מעשה

שעדיין לא התרחש במציאות, הרי למדנו בגמרא (ראש השנה טז ע"ב) שאין דנים את האדם אלא לפי מעשיו באותה השעה?

ומבאר רבי חיים שמואלביץ זצ"ל בספרו 'שיחות מוסר' (מאמר סח), בתחילה בחר הקדוש ברוך הוא באליאב, למרות שהיה גלוי לפניו שעתיד הוא לכעוס אך מכיון שבאותה העת לא היתה בליבו נטיה לכעס, דנו אותו כפי אותה שעה, אך כשבא שמואל הנביא התעוררה בליבו של אליאב נטיה לכעס, אף על פי שלא כעס בפועל, ולכן נמאס באותו הרגע על עצם הנטיה לכעוס ולא מחמת הכעס שייכעס בעתיד.

### השררה והגאווה

אך גם זה תמוה מה קרה לאליאב שדוקא כעת התעוררה בליבו נטיה לכעס? וביאר הגאון רבי אברהם טאוב שליט"א בספרו 'דברי טובה' (שמואל א ח"א עמוד שמ), שיתכן לומר, שכאשר הגיע שמואל הנביא עם קרן השמן, והיה בדעתו למשוך את אליאב למלך כפי שכותב המדרש (ילקוט שמעוני שמואל א רמז קכד), באותה שעה התעוררה בליבו של אליאב נטיה קלה לגאווה, על שבו בחר ה' מכל אחיו, נטיה זו כרוכה עם מידת הכעס, כפי שידוע שהכעס והגאווה והכבוד הם מאותו השורש, ובאותו הרגע מאס בו ה' וברח השמן לאחוריו, כמובא שם במדרש.

בכל אותו המעמד לא חשב ישי שיתכן שהקדוש ברוך הוא בחר בדוד בנו הקטן, ולכן כשזימן שמואל את ישי ובניו אל הזבח, לא ראה ישי צורך לזמן את דוד עם שאר בניו, ולכן כאשר נתברר שאף אחד מן הנוכחים לא

ראוי למלכות תמה שמואל הנביא ושאל את ישי, (שמואל א טז, יא) "הֲתִמּוּ הַנְּעָרִים?! הֲרִי לֹא יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת שֶׁה' צִוּוּהוּ אוֹתוֹ לְמִשׁוּחַ אֶת אֶחָד מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶחָד לֹא מֵתָאִים. רַק אַז נֶאֱלַץ יִשִּׁי הַלְהוֹדוֹת שִׁישׁ לֹא בֶן נֹסֵף בְּשֵׁם דָּוִד, אֲךָ הוּא לֹא הוּזְמַן עִם כּוֹלֵם כְּדַבַּר הַנְּבִיא, אֲלֵא נוֹתֵר בְּשֹׁדֵה עִם הַצֶּאֱן, שְׁמוּאֵל הַנְּבִיא הִשִּׁיב לִישִׁי שַׁעַד שֶׁלֹּא יִבּוֹא דָּוִד אֵינן הוּא מְמַשֵּׁךְ לְעִרוֹךְ אֶת הַזְּבַח, וְכֵן הַמִּתְנִינוּ כּוֹלֵם לְבוֹאוֹ שֶׁל דָּוִד.

### הרוגע שבאמונה

ובזה היה שונה דוד המלך מאליאב, כאשר נמשח למלך על ישראל אמר את המזמור הבא (תהלים קלא, א) "ה' לא גבה לבי ולא רמו עיני, ומבואר בירושלמי (סנהדרין פ"ב סוף ה"ד) 'לא גבה לבי, בשעה שמשחני שמואל. ולא רמו עיני, בשעה שהרגתי את גוליית'. דוד המלך מגלה לנו גם, כיצד הצליח לשלוט בעצמו, שלא יהיה לו אפילו שמץ קל של התרגשות במעמד המרומם הזה, וכך כותב דוד המלך בהמשך הפרק (תהלים קלא, ב) "פְּגָמַל עָלַי אִמּוֹ פְּגָמַל עָלַי נַפְשִׁי", אני מרגיש בידי של בורא עולם כמו תינוק הנישא על ידיה של אמו, לכל מקום שאמו הולכת נישא הוא בידיה ברוגע ובשלוה, משום שהוא לא חש כמי שהולך בזכות עצמו אלא כמהלך בכוח אמו, כך בדיוק חש דוד המלך, שלכל מקום שהולך, הוא נישא על כפיו של בורא עולם, גם בהיותו במדבר עם הצאן לא חש בודד ועזוב וגם כעת כשהוזנק מן הצאן לכבוד בואו של שמואל הנביא ונמשח למלך, לא חש בגאווה, תמיד הוא הרגיש בידיו של בורא עולם, וזוהי התבונה היחידה שיכולה לתת לנו את הכח לא להתבלבל מכבוד או מביזיון, הידיעה שהכל מאתו יתברך.

### בשורה משמחת

ספרו החדש של הרב אליהו עמר 'המלך דוד' ביאור על ספר שמואל א, בשפה קלה וקולחת, עם מסרים לחיזוק האמונה בדרכו של דוד המלך.

להזמנות 055-67-25-138

## לאשת החיל



### קושי מצמיה

בדרך כלל אחת מאיתנו יש את האדם הזה שהיא תעשה בשבילו הכול.. ואני לא מדברת על הנתינה הטבעית לילדים. הנידון הוא קשרים נפשיים עמוקים, קשר כזה אורה, מכבד וטוטאלי. שלא עומד בקריטריונים רגילים, אלא משהו מעבר לכך. מה הופך אותנו להיות קשורים למישהו? כל אחת תחשוב רגע עם עצמה, על אדם שהיא מאוד קשורה אליו ותשמור לו אמונים לנצח, זאת אומרת, היא לא "תבגוד" לעולם באמונו ובקשר הזה. ותשאל את עצמך, למה אני בעצם כל כך קשורה לאדם הזה? לא רק משפחתי, אלא בנפש פנימה, יש אנשים שממש נתאמץ בעבורם ויש כאלה שפחות. את כולם אנחנו אוהבים, אבל יש קשרים כאלו אמיתיים שעוברים את כל המחסומים. שמעתן פעם על קשר בין חיילים? שטירון צעיר מתגייס לצבא, יש לו בדרך כלל קושי רב שהוא בבת אחת רחוק מהבית ומהמשפחה, ושם בצבא (או בשיבה רחוקה) הוא יכול לפגוש בחייל שיקשיב לו ויעשה איתו שיחה כנה על המצב שלו, וכך נקשרת ידידות חזקה שיכולה להימשך שנים גם בלי קשר רציף.

לטעמי, המשותף לקשרים חזקים מעין אלו זה העמידה שם אחד בשביל השני כשהיה קושי. אותו אחד שהיה שם עבורך כשהיית למטה, בקושי מסוים, את תזכרי לו את זה לכל החיים. זה מקבל חותמת עמוקה בנפש פנימה. במידה ויש בך את מידת הכרת הטוב, את גם תכירי טובה על זה ותהי מוכנה להחזיר הרבה. ברגעי משבר לא כלום באמת נמצאים שם בשבילך, ישנם שמבקרים, שנוטים, ישנם שמרימים גבה או צוחקים ולא מבינים את הקושי... יש כל מיני טיפוסים והתמודדויות שונות עם מצבים.

אבל האחד או האחת הזו, שהיה איתך יד ביד בשעת משבר בחיים, ייחרט בליבך כי הוא זה שהבין אותך כשאף אחד לא היה שם. וזה על עצם ההבנה, ההכלה במקום הזה היא קריטית. לפעמים זה מסתכם בלהקשיב ולפעמים זה עצה טובה שהקלה על המצב. אבל עצם שמישהו איתי, מבין את הקושי שלי, זה מקשר מאוד. זה יכול להיות ההורים, חברה, רב, בעל.. כל אחד תורם את שלו. ומה זה מלמד אותנו? עד כמה בשעת קושי של האחר מוטל עלינו להיות רגישים.. לשים לב להבעות פנים, לאמירות, להרגשה שאנחנו שם עבור מי שקשה לו. עכשיו קשה לו, לא משנה מה הצד שלנו בסיפור. אלא באמת להקשיב ולהכיל את הקושי של השני, לפעמים צריך גם לייעץ. לא תמיד. לגלות רגישות. לא מתוך רגישות והלב שלנו אלא מתוך זה שמתמודד. לכל אחד יש סף שונה, יש אחת שמתעצבנת ממשוה מסוים והשנייה ממש לא, אחת תפגע אם יגידו לה מילה כזו והשנייה תצחק.. אנחנו לא שופטות אף אחת על התגובות שלה. לכל אחת יש את החבילה שלה שגורמת לה להגיב בצורה מסוימת. לנו נותר רק לכבד, להקשיב ולהכיל את האחר.

אנחנו לא זהים. טוב שכך. שלמישהו לצידי יש קושי מסוים, נבין אותה, נהיה שם בשבילה, נחבק ונבכה, ונעודד.. לעולם לא לזלזל או להקל ראש. ומה עוד נלמד מכך? איך אם לא, חינוך הילדים. ילד בגיל ההתבגרות בדרך כלל, ולעיתים אף לפני, עובר מה שעובר. יש להם תמיד איזשהו קושי, חברתי, רגשי, דתי, חיצוני.. עד שנהפכים לזוהות עצמאית, התהליך בדרך לשם לוקח זמן והרבה תהפוכות. האם היינו איתו באמת בשעת המשבר? הרי זה לא חכמה להיות נחמדה כשהכול הולך חלק. האם ברגעים שהוא לא הבין כלום בלימודים או שלא הלך לו מבחינה חברתית או רוחנית - האם אז היית שם בשבילו באמת? היית בצד שלו, הבנת את הקושי שלו וליתפתי? או שהיית מכוונת בתוך האכזבה של עצמך? האם הבנו לנפשו של הילד וניסינו למצוא לו תעסוקה מותאמת לו בלי קשר לסביבה ולחלומות של אמא? או האם ניסינו להשתיק אותו (או את הבעיה) באמצעות תרופות / כעסים / מריבות ועושים? ילד מרגיש אם אמא שלו מבינה את יצר הרע שלו, וזורמת איתו במה שצריך ואוהבת אותו למרות הכול או שהיא מנותקת מהמציאות, והוא מעריך את זה. יותר נכון, יעריך את זה.

אני בטוחה שילד מרגיש את המלחמה של ההורים עם עצמם, ובעתיד יעריך אמא שליטפה אותו גם כשהיה נתון בידי של היצר.. תחשבי איך ילד יזכור לאמא שלו את התקופה הזו, אם היא תשכיל ובאמת תהיה איתו בקושי שלו, במשברים שלו, איזה קשר אמין זה בונה. שלא ניתן להחלפה. זה עמוק פנימה וללא הסברים וללא תנאים, לכל החיים. כמו שהיית עם חברה במצב כזה, בלי אכזבות וללא נגיעות אישיות. שנוכה להבין לנפש הפיקדונות שנתנו לנו במתנה, והסביבה כולה. ונהיה תמיד רגישים ומכילים. שבת שלום!

## מוסר עם סיפור



מאת הרב יעקב עמר שליט"א

### דמעות של אמא

בפ' שנתנו ישנה נקדה מאד חשובה ומעניינת שפדאי שנתחזק בה. יעקב אבינו מברך את אפרים ומנשה בברכה שבמרוצת הדורות היא הברכה הנצחית "ויברכם... בך יברך ישראל ושמך אלקים כאפרים וכמנשה". וברש"י כתב: הבא לברך את בניו, וברכם בברכתם. וביעב"ץ כתב שמנהגם של ישראל לברך בלי שבת את בניהם בברכה זו, שאז יורד השפע וראוי לברך אז. הבה ונתמקד ביסוד ברכה זו, מה המיוחד באפרים ומנשה שכל בית ישראל מברך וזקא בברכתם, מה ראוי יעקב אבינו להנחיל זאת לכלל ישראל די בכל אתר ואתר.

## פנינים מהפרשה



### ויהי יעקב בארץ מצרים [מז-כה]

מסביר רש"י למה פרשה זו סתומה? לפי שכשנפטר יעקב אבינו נסתמו עיניהם ולבם של ישראל מצרת השיעבוד, אומר השפת אמת הרי קשה, נאמר במדרש כל זמן שאחד מן השבטים עוד היה חי לא היה כל שיעבוד אם כן איך אמר רש"י שנסתמו עיניהם מצרת השיעבוד? אלא מסביר השפת אמת. שיעבוד הגוף באמת לא היה אבל שיעבוד רוחני כבר התחיל מעתה, נסתרה האמת הפנימית, עד שהלב והעינים לא היו רואים ומרגישים אלא רק את הצד החיצוני. והרי זו עיקר הגלות.

### ויאמר ליוסף הנה אביך הלה [מז-א]

ידועים דברי הגמרא שעד יעקב אבינו לא היו חולים בעולם, התפלל יעקב להקב"ה שיהיו חולים כדי שיוכלו לחזור בתשובה, ומיעקב התחיל חולי ככתוב "הנה אביך חולה". נאמר בג"מ, אדם המבשר בשורה רעה הריהו בכלל "ומוציא דבה הוא כסיל" אלא יש לספר את הדבר בצורה המשתמעת לשתי פנים, באופן שהלה יבין מאליו את הבשורה הרעה, כגון אם שואל: האם אבא חולה? ישיב לו: אמא חיה. א"כ יש להקשות, מדוע אמר כאן השליח ליוסף "הנה אביך חולה", והיה בכלל מוציא דיבה? הלא היה צריך לומר לו האחים בריאים הם, וממילא היה יוסף מבין שהאב הנו חולה? אלא כיוון שעד אז לא הייתה בכלל מחלה בעולם, הרי אם היה השליח אומר לו שהאחים בריאים הם, היה יוסף מסיק שהאב כבר מת, לפי שהמושג מחלה היה זר לו לחלוטין, לפיכך היה עליו לומר בפירוש "הנה אביך חולה".

### בך יברך ישראל לאמר ישמך אלקים כאפרים

#### וכמנשה [מז-כב]

למה התברכו בני ישראל דוקא באפרים ומנשה ולא בשני שבטים אחרים? יסודה של התורה כולה הוא שלא יתגאה אדם על חבירו ולא יקנא בו, משראה יעקב אבינו כי למרות ששיכל את ידיו והקדים את אפרים למנשה הבכור, בכל זאת לא נשטלה גאוה על אפרים ולא קנאה על מנשה, כי אם נשארו שניהם כקודם. אמר שיהיו בני ישראל כך, ללא גאוה וללא קנאה, ובכן מה שאומר הכתוב "וישם את אפרים לפני מנשה" פירושו הוא על הברכה: "וישמך אלקים כאפרים וכמנשה" לפיכך יהיו ישראל מתברכים בהם, משום שעל אף אשר "וישם את אפרים לפני מנשה" לא השפיע על שניהם הדבר לרעה מה שלדאבון הלב לא היה אצל שאר האחים כמ"ש "ויקנאו בו אחיו"

### איש אשר ברכתו בך אתם [מז-כה]

אומר הקול שמחה אפילו בשביל שמעון ולוי גם כן היתה זו ברכה, עצם הדבר שנטל מהם את המידה הארורה של כעס "ארור אפם כי עז" ברכה הוא, שכן "אין ארור מדבק בברוך" וממילא נטילת מידה מגונה זו הינה הברכה הגדולה ביותר. שבת שלום

התורה היא מלשון הוראה, יש לנו פה הוראה בתוך הברכה. יעקב אבינו מתבונן באפרים ומנשה כבר במשך 17 שנה, והוא רואה את גדלותם התורנית ומדותיהם המפלאה, ומדבר באופן שהם גדלו בערות הארץ - מצרים, שיהי הטמאה באותם ימים, בלי ישיבה בלי חברה תורנית, באבא שהוא מנהל את המעצמה הגדולה ביותר בעולם, כל האפשרויות שפניכול לא יהיה להם קשר לתורה, והנה מתבונן בהם יעקב ומה הוא רואה?! שתי נערים שיודעים להתמודד ושומרו על עצמם והם פראונו ושמעון כשבטי י-ה.

מיד אומר יעקב אבינו "בך יברך ישראל" אני רוצה שכל אבא יברך את הילדים שלו שיגדלו בתורה ויראת שמים ומדות טובות כאפרים וכמנשה,

## המשך בעמוד האחרון

## המשך מוסר עם סיפור

שאף כל הנסיונות וההפרעות שלא להיות קשורים לתורה, הם נשארו נאמנים מאד לה' יתברך. וזה הוראה לנו, בדור יתום שרבו בו ענייני הטמאה, והיא חוגגת בכל מקום, לאן שנפנה, אז הבה ונגדל ונרוקם ונתפאר בילדינו, ולא נפסיק להתפלל עליהם. וכאן נביא את תפלת החזון איש שכתב לאמא לבנה, וכדאי תמיד להזכירה, וזה לשונו: יהי רצון מלפניך ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו, שתרחם על פלוני בן פלונית ותהפך את לבבו לאהבה וליראה שמך, ולשקד בתורתך הקדושה, ותסיר מלפניו כל הסבות המונעות אותו משקיפת תורתך הקדושה, ותכין את כל הסבות המביאות לתורתך הקדושה" עכ"ל. (קובץ אגרות ח"א אגרת עד) ואשתף אותכם בספור שאני מערב בו: כשלבמדיתי בישיבה בנתניה היה בחור שאמא שלו הגיעה לישיבה ודמעתה על לחיה, ובקשה לשוחח אתי על בנה, וספרה שהיא בסיעתא דשמיא זכתה לחזור בתשובה אבל בעלה נשאר רחוק משמירת תורה ומצוות, וכן בנה הגדול, והצליחה לקחת את בנה הקטן

לישיבה, וזה התלמיד שאצלי בשעור. והיא פרצה שוב בככי שהגה היא עומדת לאבד את הבן הזה, הוא מתחיל להיות קשור לעולם ממנו ברח, והיא פאה לטל עצה ותושיה. ואני אמרתי לעצמי אנה אני בא, נשאתי תפלה חרישית לאבא שבשמים שישים פני את המילים הנכונות עבורה, וכן אמרתי לה: אמא! תבכי! תבכי! תבכי! ואל תפסיקי לבכות, כי רק הדמעות האלו יעזרו לו. ובכל זאת אני יעשה עוד השתדלות כדי לשוחח אתו לדבר אתו ולעודד אותו. ומה אמר ומה אדבר, תפלותיה קרעו רקיעים, והבחור הזה גדל והתגדל והיום הוא מבחירי עולם הישיבות, שקוע בלמוד וספוג ביראת שמים. הכל מדמעות של אמא. זה הדבר הכי מכרח בדור שלנו, ומי שתנצל את הכח שלה, תראה ישועות, אין ישועה מדינת, צריך נשימה ארצה, אבל הבוא תבוא. שבת שלום ומבכך!

### שמירת הלשון

מאת הרב אהוד מולאי שליט"א



### פניני הדף היומי

מאת הרב"ג ירון מרכי זכאי שליט"א



## "כל המעביר על מדותיו, מעבירין לו על כל פשעיו" (ראש השנה י"ז ע"א)

נשאלתי מאת יהודי שאכפת לו תמיד מאחרים, וכשיש מחלוקת לעולם הוא מצד המוותרים, איך יעורר אדם את הרצון להתחזק בשמירת הלשון, ולא רק ביום הראשון, מה יגרום לנו לשמור על פינו, וכך נזכה להתקרב אל אבינו, לעשות רצון בורא עולם, שהוא הטוב הגדול והמושלם. אמרתי לאותו יהודי מתוק, שהחפץ חיים עונה על כך באופן עמוק, בספרו 'שמירת הלשון', וצריך לפרסם את זה אצל ההמון, בפרק ג' בשער הזכירה, תורה ה' היא לנו מאירה. הוא כותב בשם ספר חובות הלבבות (שער הכניעה) פרק ז', דבר שיאיר לנו את העין, שמי שמדבר לשון הרע על חברו, הוא יצטער על כך לעתיד לבוא, שכאשר יגיע בבוא היום לעולם האמת, הכל בין רגע אצלו יתאמת, ויראה שחסרים לו חלק מזכויותיו, ובמקום זה עברו אליו עבירותיו, של אותו חבר שעליו דיבר, ויטען שלא הוא עשה כן אלא אחר, אבל לו זה כבר לא יעזור, כי הוא כבר נמצא עמוק בבור. וכתב עוד (שם) על אחד מהחסידים, שמר חבדו מעידים. שכאשר פלוני אמר עליו דברי גנות, מיד הלך וקנה מהחנות, מתנה למי שדיבר עליו, והעביר אליו את זכויותיו. והוסיף מרן הבית יוסף ב'מגיד מישרים' (פרשת ויקהל) שאם אנשים היו יודעים את הדברים, הם היו מאוד מאושרים, כאילו קיבלו הרבה זהובים, ואת אותו אחד שדיבר עלים היה פשוט אוהבים.

### גם כיבוי אש ביום טוב

הנופף קמחו של חבירו ( בבא קמא דף נו')

בסוגיינתנו אנו לומדים שישנם כמה עיקרים שאדם גרם נזק לחברו ובכל זאת הוא פטור מדיני אדם (שאי אפשר לחייבו בתשלום ממון על הנזק בבית הדין) אבל חייב דיני שמים לתקן ולכפר על מה שהזיק. ובין הדוגמאות שמונה המשנה הכופף קומתו של חברו בפני הדליקה דהיינו שכופף את תבואת חברו לכיוון הדליקה בכדי שתבער בה האש, ועל כך שאולת הגמרא באיזה אופן מדובר שאם הייתה כאן רוח רגילה ומצויה שעל ידה הגיעה האש אל התבואה שיתחייב גם בדיני אדם שהרי הבעיר בידיים את האש, ולכן מעמידה הגמרא שהיא הגיעה לתבואה ברוח שאינה מצויה ולכן הוא פטור מדיני אדם מכיוון שלא יכול היה לדעת שתבוא רוח זו. ובדברי הראשונים (התוספות, והרשב"א) בסוגיינתנו מבואר שאין הבלל אם האדם קירב את האש לדבר שניזוק לבין מקרב את הדבר שניזוק אל האש שבשתי המקרים רובץ עליו חיוב, ולפי זה דנו הפוסקים מה יהיה הדין ביום טוב שמותר לבשל לצורך אוכל נפש ולהדליק את הגז כשיש אש דלוקה מערב יום טוב וכעת אחר שיתבשלו המאכלים האם ישנה אפשרות לגרום שהאש תכבה וכגון שימלא קומקום עם מים) לצורך שתייה (חמה) ויניחו על האש וכשירתחו המים הם יגלשו ויכבו את האש ודבר זה נקרא גרם כיבוי ביום טוב. ובספר אור לציון (חלק ג' פרק כ' הלכה יא') כתב שלכאורה מדברי הראשונים בסוגיינתנו שאין הבלל בין מי שמקרב את הא לתבואה או שמקרב את התבואה לאש כך שבשניהם נחשב מדליק וחייב בנזק, כך לכאורה שמיניח קומקום מלא מים על אש שמרתחה אותו ובהכרח שהמים ירתחו וישפכו ויכבו את האש ונחשב שמכבה את האש בידיים ולא רק גרם כיבוי יהיה אסור לעשות כן, אמנם שיטת הר"ן (סנהדרין דף עז') שדווקא לגבי חיוב נזיקין חייב אף שלא הדליק את האש ושרף בידי, אבל לא לגבי שאר הדברים ואם כן יתכן שגם לגבי כיבוי ביום טוב על ידי הרתחת מים זה נחשב גרם כיבוי ולא כמשקה בידי אם כי צריך להיזהר שלא יזינו בכונה את הקומקום או יסיפו מים שהאש תכבה, וכן נפסק להקל בשו"ת יביע אומר (חלק ג' סימן ל') ובספרי שיח התורה (עמ' רפא') הארכתני בנושא זה ושם כתבתי שיתכן שבזמננו שמצוי בכל בית קומקום חשמלי שמשמשים בו בכל ימות החול ולא מצוי שמשמשים בקומקום (פינג'אן) לחמם מים נראה הדבר כזלזול ביום טוב ושכן פסק הגרש"ז אויערבאך (וכיום יש שעון גז שמחובר לצינור הגז ומכוונים אותו לזמן הרצוי לפני שמדליק את האש) שבת שלום

ומכל מקום יש תיקון לזה הדבר, ועדיין אינו מאוחר, שאם יעשה תשובה בחייו, אז בין רגע יחזור לו זכויותיו, וכך כותב מרן החתם סופר (דרשות החתם סופר לז' באדר דף ק"ע ע"ב), ושיעשה זאת כמה שיותר מהר. וכותב בספר איילת השחר (ויקרא י"ט ט"ז) הרב שטיינמן זכר צדיק וקדוש לברכה, דבר שלמוחל זאת תורה ערוכה, שאינו מפסיד כלום במה שמוחל לחבר, שעל זכויותיו של חברו הוא מוכן לוותר, כי הזכות שמוחל על זכויות החבר, זה עולה כריח ניחוח לה' הרבה יותר, ויזכה שעל ידי זה ימחלו לו עוונותיו, ומידה כנגד מידה גם יתרבו לו זכויותיו.

נזכה תמיד להעביר על מדותינו, וכך תרבה האהבה בינינו, אמנו ואמנו. ניהו לשמוע היוזק קצר (כדיקה וחצי) מדי יום בינומי בהלכות שמירת הלשון, בטל: 069-2222-077 שלושה 3 ואחד כן הקש 1. כמו כן ניתן לקבל הומד (מיוחד) לזכוי הרבים בשמירת הלשון בטל: 052-768-3816.

**שותפים!**  
כשעה טובה קיבלנו היתר לעוד שתי קומות  
ולכם יש אפשרות להיות שותפים בכל הזכויות שיהיו במקום

**מטר 36x400**  
**חצי מטר 36x200**  
**אמה 36x100**

ניתן להבנות להבנות ולחלופיות אחרות  
צרו קשר: **03-8000770**

המועין לרכוש את הדיסק אונקי על כל מסכתות הש"ס הדף היומי שישערים בהלכה ציור קשר 0527630352 כמו כן לשמיעת קו הדף היומי העולמי 24 שעות ביממה 055-9302663

ניתן להזמין לשיעורי תורה / אזכרה ברחבי הארץ רבנים מכולל "ביע אומר" 03-8000770

בתרומה של 250 ש"ח אתם שותפים בהפצת העלון ב: 20,000 עותקים

נר תמיד לע"נ ר' מנשה בן רחל ז"ל ולע"נ שושנה מהין בת זיוה ע"ה